

Novosti založbe Družina

Kakšni so bili časi trpljenja, tesnobe in upanja?

V zbirki *Čas in ljudje* so izšle najnovejše knjige Marka Kremžarja, Lojzeta Kozarja ml. in Vinka Šege. Marko Kremžar je ena osrednjih osebnosti slovenske politične emigracije, zato želimo to knjigo prvo predstaviti. Od leta 1949 živi v Argentini, kjer je deloval predvsem kot gospodarstvenik in ekonomist, hkrati pa eden vodilnih zdamskih politikov. *Časi tesnobe in upanja* je knjiga spominov na prva leta emigracije, na težke začetke v novem svetu, hkrati pa bo v njej bralec razbral, kakšno je bilo delovanje ter organizacija Slovencev v novi domovini Argentini, kamor jih je sprejel tedanji predsednik Juan Perón, a ob pomoči nekaterih vplivnih Slovencev (izseljenski duhovnik Janez Hladnik, za njim duhovnika Jože Košiček in Anton Grčman), ki so tam že bili in imeli celo visoke položaje ali zveze v družbi (Vida Čebren).

Prva velika skupina slovenskih beguncev je z ladjo Santa Cruz prispela v Argentino iz Italije decembra 1947, marca 1948 pa je drugo veliko skupino pripeljala ladja Sestriere. Na njenem krovu je bil tudi pesnik, urednik, prevajalec in publicist dr. Tine Debeljak, ki je že v Italiji končal svojo pesnitev *Velika črna maša za pobite Slovence*. Kremžar je sicer o umiku domobrancev na Koroško že izdal knjigo *Leto brez sonca* (2002), tu pa s svojimi spomini nadaljuje. Podrobni so opisi tako rekoč vsega, kar se zdi pomembno, vse pa je podkrepljeno z imeni in organizacijami, kot so Pripravljalni odbor za klub slovenskih beguncev, iz njega ustanovljeno Društvo Slovencev, potem Slovenska fantovska zveza, Slovenska dekliška organizacija, izdajanje tednika Svobodna Slovenija, ki jo je sicer urednik Miloš Stare začel ilegalno izdati že v prvih mesecih okupacije in jo je ves čas moral skrivati tako pred Italijani kot Nemci in komunisti. Svobodna Slovenija je bila glasilo ilegalne Slovenske legije. Stare je potem z izdajanjem časopisa kot političnega lista nadaljeval kot begunec v Italiji in zatem v Argentini. Svobodna Slovenija je kmalu postala tudi založba. Miloš Stare je bil ne le urednik, ampak je, zlasti po smrti dr. Mihe Kreka, postal načelnik Slovenske ljudske stranke in predsednik Narodnega odbora. Svobodna Slovenija je odigrala pomembno vlogo še pred ustanovitvijo Slovenske kulturne akcije.

Kremžar nadrobno opisuje mnoge

takrat aktualne dogodke, na primer predstavitev omenjene Debeljakove knjige. Posebno dragoceno je pričevanje o ustanovitvi slovenske teološke fakultete v Argentini, nastale z delom beguncev, profesorjev in duhovnikov, ki so se organizirali že Italiji junija 1945 (benediktinska opatijska blizu Padove) in nadaljevali v Avstriji septembra 1946 (Briksen). Skrb za vzdrževanje semenišča je prevzel emigrantski škof Rožman s pomočjo rojakov v ZDA in Kanadi. V dvajsetih letih obstoja je slovensko semenišče dalo nad petdeset duhovnikov ...

V svoje spomine je vnesel tudi del izpovedi svojega očeta Franca Kremžarja šefu Field Security Service leta 1947, v katerem nekdanji urednik Slovenca in Domoljuba opisuje svoje življenje in razmere v Sloveniji med vojno. Med drugim izvem, da so takoj po italijanski okupaciji Ljubljane vse stranke, združene v Narodni svet, osnovale slovensko legijo, ki naj bi kot ilegalna organizacija pripravljala vse za osvobodilni boj, kadar bi iz Londona prišlo naročilo. Prvih sej Narodnega sveta so se udeleževali tudi komunistični zastopniki. Kmalu pa so komunisti skupni narodni organizaciji obrnili hrbet, pravi Kremžarjev oče: »To vem zato, ker sem bil kot namestnik nekega pravega člana udeležen na nekaj prvih sejah Narodnega sveta. Kakor hitro so komunisti izstopili iz Narodnega sveta, so začeli propagando, naj bi Ljubljano zasedli Nemci. To komunistično ravanje nas je hudo pretreslo...«

MARIJAN ZLOBEC